

Španski letalci bombardirali fašistične baze na Malorki

Tri fašistična letala uničena v spopadu v zraku. Mednarodni nevarstveni odbor obnovil razpravo glede odpoklica zunanjih čet iz Španije. Sovjetski diplomat napadel generala Franca, poveljnika španske fašistične armade

Madrid, 8. dec. — Španska ljudska vlada poroča, da je bil napad, ki ga je včeraj uprizorilo 24 njenih letal na fašistične letališče in pomorske baze na otoku Malorki, uspešen. Bombe, ki so jih vržili letalci na Palma, letoviščno mesto na tem otoku, so povzročile veliko škodo. V bitki v zraku so fašisti izgubili tri letala, lojalisti pa eno.

Otok Malorka je oddaljen le nekaj milj od Valencije in drugih španskih obrežnih mest, ki so pod kontrolo ljudske vlade. S tega otoka so fašistični letalci v zadnjih mesecih večkrat napadli na španska mesta ob Sredozemskem morju.

Vladni komunikacijski glasilo, da so fašistični letalci, ki so zadnji ponedeljek napadli Barcelono z bombami, ubili 50 ljudi in ranili sto drugih. Poleg Barcelone so napadli več drugih mest ob obali Katalonije.

Fašistični topovi so včeraj obstreljevali Puento de Toledo, eno izmed glavnih tržišč v Madridu. Poročilo pravi, da so krogle in šrapneli ubili večje število ljudi.

London, 8. dec. — Ivan Majski, sovjetski poslanik v Londonu, je v svojem govoru na seji pododbora mednarodnega nevarstvenega odbora opozoril generala Franca, vrhovnega poveljnika španske fašistične armade. Načeloma je "žepnega generala", ki ne bi mogel stati na svojih nogah, če ne bi dobival močne podpore od zunaj." Člani pododbora so včeraj obnovili diskusijo o tehničnih detajlih svojega načrta glede potegnitve zunanjih čet iz Španije.

Pododsek je bil prej informiran, da sta obe stranki, zavezani v španski civilni vojni, v načelu odobrili načrt glede odpoklica zunanjih čet iz Španije.

Boj avtnih delavcev pri Fordu

Stavka v St. Louisu znizala produkcijo za 75%

St. Louis, Mo. — (FP) — Stavka v tukajšnji Fordovi tovarni je kljub policijski protekciji skoraj učinkovita. Voditelji uničevalnih delavcev pravijo, da je bila produkcija znizana za 75%. Normalno sestavijo v tej tovarni 185 avtov na dan, zdaj pa družba sama priznava, da je mala produkcija manj kot 50 avtov.

Unija je tirala družbo pred delavski odbor, kateri jo je že pozval na zagovor. Pričakuje se, da bo preiskava razkrinjala vse njeno antiunijsko politiko. Družba je obtožena kršitve raznih točk Wagnerjevega delavskega zakona in špionaže. Odgovorila je več delavcev samo vlad tega, ker so nosili unijske znake.

Stavkarji so se pritožili tudi na policijski odbor radi favoriziranja, katerega tovarna daje policijam, ki protektirajo skube. Unija pravi, da jim družba zastavlja popravila avtov, jih hrani v bližnji restavraciji ter zalaga s piščanci. Posebno pišče so dosti porabili — toliko, da je družba imela "konzum".

Stavkarjem pomagajo pike-trati tudi člani drugih unij. CIO, Delmont Garst, zastopnik mednarodne avtne unije in vo-

Domače vesti

Novice iz Minnesote

V Evelethu je te dni umrl Michael Bohar, star 70 let, ki zapušča sina, dve omoženi hčeri in sestro v Duluthu. Na Elyju je bil Frank Jenko ponovno izvoljen za predsednika farmarsko-delavskega kluba; Andrej Piro je podpredsednik in Martin Grahek st. je blagajnik.

Polet članice

Coverdale, Pa. — Jennie Gorsch, žena bivšega predsednika društva 427 SNP, je vsekakor prva članica SNP, ki je odpotovala z letalom iz Pittsburgha, Pa., v Reno, Nevada.

Se nekaj lovskih novic

Iz Clevelanda poročajo o dobri sreči slovenskih lovcev Franke Jelerčiča, Fr. Spenka, Al. Jelerčiča in Toneta Prezla, ki so obogatili domače kuhinje z zajci, fazani in dvema velikima srnjakoma. — Bartol Jerant iz W. Aliquippa, Pa., poroča, da sta on in Feliks Selen odšla na lov 28. novembra v 125 milj oddaljeno gorovje v okraju Forest in drugi dan, dne 29. novembra, ob devetih zjutraj, to je 15. minut po postavno odprtem lovu, je Jerant imel na tleh srnjaka s šestimi rogovi, nakar se je še isti dan odpeljal domov z avtom.

Semion Budenji, vojaški poveljnik moskovske cone, je tudi izjavil, da je "vojna bližje kot kdaj prej, zato je potrebna volilna mobilizacija."

Med tem pa poročajo o nadaljnjih trinajstih eksekucijah v procesu čiščenja protisovjetskih elementov. Šest je bilo ustreljenih na Kavkazu, štirje na Krimu, eden v Gorkem in dva v Turkistanu. Med ustreljenimi je bil tudi neki kmet, ki je nagovoril prijatelja, naj ubije ženo, ki je kandidata pri nedeljskih volitvah. Prijatelj pa ni storil tega, temveč je kmeta ovičil oblastem.

Istočasno naznanja list iz Tiflisa v Georgiji, da je bilo tamkaj aretiranih devet živnozdravnikov na obtožbo, da so okuževali živino, pred vsem konje. Obtožba se glasi, da so bili obtoženci aktivni v separatističnem gibanju za odtrganje Georgije od Sovjetske unije in da so bili v zvezi z nemškimi vohuni.

Mehika ratificirala mirovne pogodbe

Mexico City, 8. dec. — Mehika je včeraj ratificirala mirovne pogodbe, katere so bile sprejete na konferenci reprezentantov ameriških držav v Buenos Airesu, Argentina. Valдно glasilo je objavilo vest, da je senat potrdil vse pogodbe, s katerimi so se ameriške države obvezale, da bodo skupno nastopale v vseh poskusih, da se utrdi mir na ameriškem kontinentu. Pogodbe tudi določajo, da se vse sporne zadeve rešujejo na mirnem način.

Zahtevajo izpustitev rudarjev iz ječe

New York. — Odbor za obrambo kentuckijskih rudarjev je naznanil, da so trije kongresniki apelirali na A. B. Chandlerja, guvernerja Kentuckije, naj izpusti štiri rudarje, ki so bili spoznani za krive umora v zvezi z bitko med rudarji in kompanijskimi pobojniki v Evartsu, Ky., l. 1931, iz zapora. John T. Bernard, kongresnik iz Minnesote; William Lemke, kongresnik iz North Dakote; in John M. Coffee, kongresnik iz Washingtona, pravijo v apelu, da bo guverner opral čast svoje države, če izpusti rudarje, žrtve omreženja, iz ječe.

ditelj stavke, je rekel, da je na intervencijo vladnega posredovalca unija začasno odložila oklic stavke v Fordovih tovarnah v Kansas Cityju in v Long Beachu ter Richlandu, Cal.

Masne aretacije Nemcev

Naciji prišli 80 oseb valed deviznih prestopkov

Hamburg, Nemčija, 8. dec. — Nacijska policija je včeraj aretirala 80 oseb v Hamburgu zaradi kršenja deviznih (denarnih) zakonov. Pričakuje se nove aretacije in v načrtu je masna obravnava vseh obtožencev.

Devizni zakoni so zelo ostri in določajo smrtno kazen v ekstremnem slučaju, kajti kršitve regulacij nemške valute so smatrajo za veleizdajski čin.

Med obtoženimi je tudi neki Alfred Toepfer, trgovec z umetninami, ki je bil v zvezi s tiskovnimi enake vrste in z zavodi za umetnost v škandinavskih deželah. Pred sodišče je tiran tudi judovski parobrodni magnat Arnold Bernstein, ki je obtožen, da je ogoljufal državo za \$75,000 pri valutnih transakcijah.

Mussolini izpustil politične jetnike?

Stojadinovič pri papežu Piju

Rim, 8. dec. — V znak prijateljstva do Jugoslavije in počačenja jugoslovanskega ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinoviča, ki se mudi že tretji dan v Rimu kot gost italijanske vlade, je Mussolini včeraj velel izpustiti arabske (?) politične jetnike. Ti jetniki so Srbi (?), ki so po anektaciji primorskega teritorija postali italijanski državljani, niso pa bili zadovoljni z Italijo in so proti njej agitirali.

Dr. Stojadinovič je včeraj obiskal papeža Pija, potem ko je konferiral z Mussolinijem in z zunanjim ministrom, grofom Galeazzom Ciano. Danes odpotuje v Milan.

Mesto velike bosovske "demokracije"

Tupelo, Miss. — To mesto, ki je v rokah vigilantov in je do zdaj dalo brco že vsakemu unij-skemu organizatorju, je zdaj sprejel postavbo brez para. Mestni očetje-vigilanti so prepovedali vsakomur nabiranje članov za unije med delom in odmorom, kakor tudi eno uro pred in eno uro po delu. Za kršilce te fašistične postavbe je določena kazen \$100 globe in 30 zapora.

Kanadsko mesto dobilo delavskega župana

Winnipeg, Kanada. — Delavska stranka je zmaga pri mestnih volitvah. Za župana je bil izvoljen John Queen, njen kandidat. Več drugih, ki so kandidirali na delavski listi v razne

ORGANIZIRANJE DELAVCEV V FORDOVH TOVARNAH

Rezultati kampanje so se že pokazali

UNIJA RAZPISALA NAGRADE

Detroit, Mich. — (FP) — Kampanja, ki jo vodi avtna unija, da potegne Fordove delavce v organizacijo, se je pričela pozno, vendar znamenja kažejo, da bo uspešna. Mnogi trdijo, da je unija storila napako, ker je odlašala s kampanjo. Pričeti bi se morala v zadnjem aprilu, ko je unija izvojevala stavko v tovarnah korporacije General Motors in Chrysler Motor Co. Takrat je federalno vrhovno sodišče potrdilo ustavnost Wagnerjevega zakona, ki garantira delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja. Homer Martin, predsednik unije, je hotel zaščititi pridobitve, ki so jih izvojevali delavci v stavki, obenem pa je začel preganjati "rdečkarje" v uniji. Ta gonja je sedaj ponehala.

Organizatorična kampanja, katero je odredila avtna unija na svoji konvenciji, ki se je vršila v zadnjem avgustu v Milwaukeeju, je zdaj v razmahu med delavci v Fordovih tovarnah v River Rouge. Unija je že dobila več tisoč članov, toda dolga lista njihovih imen je v varni shrambi, do katere Fordovi špiوني nimajo dostopa. Javnih shodov ne bo sklicevala, dokler ne bo večina delavcev organizirana. Dva dogodka kažejo, da je Fordova kompanija vznemirjena.

Harry Bennett, načelnik Fordove privatne policije, je poslal pismo mestnemu svetu v Dearbornu, v katerem pravi, "da so se Fordovi delavci le s težavo premagovali, da niso napadli in naklestili unionistov, ki so jih žalili, ko so šli na delo v tovarno." Unionisti so le delili letake med delavce, niso jih pa žalili. Bennettovo pismo je dokaz, da se policija pripravlja na vojno z organizatorji.

Drugi dogodek, odmev Bennettovega pisma, je akcija dearsborskega župana Careyja. On je prepovedal razpečevanje letakov in tiskovin v gotovih cehih. Čudno je predvsem to, da te cone vključujejo vse ceste, ki vodijo v Fordove tovarne.

Unija je razpisala nagrade v tej kampanji. Nagrado bo dobil vsak član unije, ki dobi gotovo število Fordovih delavcev v unijo. Kampanja se zdaj vrši od hiše do hiše. Tajni sestanki malih grup, ki so bili uspešni v kampanji, ki jo je unija vodila v Flintu in drugih mestih, se vršijo vsak večer.

mestne urade, je prodrl pri volitvah.

Lzpraznitev mest v vojnem času

Debata o varnostnih načrtih v parlamentu

London, 8. dec. — Vprašanje, kako naj se izvede evakuacija prebivalcev Londona in drugih velikih angleških mest v slučaju vojne in napadov iz zraka, je izzvalo vročo debato v parlamentu. Na dnevnem redu je bil namreč načrt, ki govori o sodelovanju vseh avtoritet pri evakuaciji prebivalcev v slučaju nevarnosti.

Samuel Hoare, notranji minister, je predlagal vključitev klavzule v načrt, ki se glasi:

"Dolžnost vseh krajevnih avtoritet, ki opravljajo različne funkcije v smislu tega načrta, je, da dajo vse potrebne informacije notranjemu ministru glede preselitve civilnih prebivalcev iz velikih mest v slučaju, da jim preti napad iz zraka."

Hoare je dejal, da je že v toku akcija glede reorganiziranja vladnega departamenta, katerega je bila poverjena odgovornost za vse ukrepe, ki naj bi zaščitili prebivalce v slučaju sovražnega napada. Izvajanje ukrepov zahteva ustanovitev centralne organizacije, ki naj ima popolno kontrolo.

Nasprotniki načrta so argumentirali, da je nemogoče preseliti štiri ali pet milijonov prebivalcev iz Londona brez nevarnosti. Vsako izvajanje varnostnih ukrepov bi povzročilo paniko med ljudmi. Vprašanje je tudi, kdo naj naslučuje one, ki se umaknejo iz velikih mest na deželo. Nekateri so sugerirali, naj vlada zgradi velika taborišča na deželi, v katerih naj bi dobili zavetje otroci.

Mussolini odpoklical generala iz Afrike

Reorganiziranje oblasti v italijanskih kolonijah

Rim, 8. dec. — Diktator Mussolini je včeraj podvzel nadaljnji korak v zvezi z reorganiziranjem vladnih uradov v italijanskih kolonijah v Afriki, ko je postavil tri moze na visoke pozicije. Dva izmed teh bosta nasledila generala, katere je Mussolini pozval domov, kot guvernerja. To pomeni, da si bodo oblast delila civilne in militaristične avtoritete.

Kralj Viktor Emanuel je imenoval maršala Rodolfa Grazianija za markiza Neghellija. Graziani ima biti upokojen kot podkralj Abesinije. Vojvoda Aosta, bratranec kralja, bo nasledil maršala kot podkralj Abesinije.

Za prvega asistenta novega podkralja je Mussolini izbral Enrica Cerullija. On je dobil pozicijo podguvernerja v italijanski vzhodni Afriki. Francisca Saverio Caroselli je bil imenovan za guvernerja Somalije. To pozicijo je doslej imel general Ruggiero Santini. General Alfredo Guzzoni je bil odstavljen kot guverner Eritreje in nasledil ga bo Giuseppe Daodice.

Nova antiunijška zveza v St. Paulu

St. Paul, Minn. — Tukajšnji "openkparji" so priklicali v življenje "Odbor za industrijske odnosa", ki je naslednik Sentpaulske državljanske zveze, notorične antiunijške kombinacije, ki je morala v grob radi svojega zločinskega rekorda. Tudi nova zveza ne obeta biti nič boljše. Iz njenega programa je razvidno, da bo vodila boj proti unijam na vseh frontah.

KITAJCI ODBIJAJO NASKOKE NA NANKING

Japonske kolone so bile vržene nazaj

KITAJSKO MESTO V PLAMENIH

Sanghai, 8. dec. — Vest iz kitajskih virov se glasi, da so morale japonske kolone, ki so včeraj uprizorile več naskokov na Nanking, glavno kitajsko mesto, umakniti z velikimi izgubami. Okrog tisoč Japoncev je bilo ubitih in ranjenih.

Tri japonske kolone so naskakovale Nanking z južne in vzhodne strani, a so bile vržene nazaj. Kitajske čete so zgradile barikade ob glavnih vhodih v mesto, a je dvomljivo, da bi dalj časa vzdržale pritisk japonske vojske. Nove japonske čete prodirajo proti Nankingu in ko dospejo na cilj, se bodo naskoki obnovili.

Nanking brani kitajska armada 200,000 mož. V mestu je ostalo le nekaj tisoč civilnih prebivalcev, kajti večina je pobegnila predno so japonske kolone dospele in obklopile Nanking. Japonci pravijo, da so zastražili vse glavne ceste, ki vodijo iz Nankinga v notranjost Kitajske.

Bombe, ki so jih vržili japonski letalci v treh napadih na Nanking, so povzročile veliko škodo in ubile ter ranile čez dvesto ljudi. Upozorili so tudi več navalov na vasa Suhwančen, ki leži v bližini Nankinga.

Nanking, 8. dec. — Zunanji opazovalci pravijo, da Kitajci namenoma uničujejo mesta in vasi, o katerih vedo, da bodo prišla v japonske roke. Cinkinje, glavno mesto province Kiangsu, so zažgali. To mesto, ki je oddaljeno od Nankinga okrog 40 milj in je imelo v normalnih časih 150,000 prebivalcev, je zdaj v razvalinah.

Vest iz Wuhua, pristaniškega mesta ob reki Jangtse, govori, da so japonski letalci vržili veliko število bomb na pomole. Nekaj bomb je padlo tudi na skladišče British Butterfield Wire Co.

Tokio, 8. dec. — Glavno mesto Japonske se pripravlja na proslavo, zaeno pa čaka vesti o padcu Nankinga. Na tisoče zastavic je bilo razdeljenih med prebivalce, katere bodo nosili v pohodih in demonstracijah, da tako proslavijo zmago. Poročila, ki prihajajo z nankingške fronte, naglašajo, da japonske čete še niso vkorakale v Nanking, ker hočejo dati priliko Kitajcem, da sami naznanijo kapitulacijo. Ako se Kitajci ne bodo podali, bodo japonske čete uničile mesto.

Španski vojni film v Chicagu

Chicago. — V gledališču Studenaker, 418 S. Michigan ave., bodo v petek, 10. dec. pričeli predvajati film o španski civilni vojni. Imenuje se "Fury Over Spain". Slike so bile filmirane na raznih bojiščih in v zaledju po fotografijah lojalistične vlade. Film je avtentičen in pravijo, da je najboljši, kar jih je do danes prišlo iz Španije. Vstopnina popoldne 35c, zvečer 55c. V Chicagu ostane teden dni in na zahtevo dalj.

Letalo padlo v hišo; dva ubita v postelji

Austin, Tex., 8. dec. — Vojaško letalo je včeraj teledobno na hišo in prodrlo skozi streho v spalnico, kjer je ubilo mehiškega vojaškega oficirja in dveletnega otroka, sina profesorja Spencerja A. Albrighta na tekaški univerzi.

Četa mehiških vojakov na vežbišču v bližini glavnega mesta Mehike.

Ljubezen in zakon-kemično

139

Naša sodba je, da trockisti niso nič bolji kot totalitasti. Oboji so škodljivi za delavce, ki si želijo boljše na poklen način prioritarit pravico; oboji so škodljivi za demokracijo, pod katero se zdaj skrivajo in katero nevarno izrabljajo po starem načelu jezuitov, da namen posvečuje sredstva ...

zauzije, ko se je vrnila seja CIO v SND na St. Clair ave., je tik pred zaključkom seje prišel neki človek, ki se mu je takoj videlo, da ni tovarniški delavec. Predsednik nam ga je predstavil kot profesionalca in nas vprašal, če dovolimo da spregovorijo na

Za uprizoritev tega ogromnega dela smo najeli enega na večjih avditorijev v mestu, Cass Technical high school, ki razpola s 3.000 sedeži. Predstava se bo vršila na velikončno nedeljo, dne 17. aprila 1938, zato se tem nočem preobiti vse ostale stvari.

Organizatorično delo CIO je v polnem zamahu. Vse je nekam začelo spoznavati in uvidevati, da CIO ni taka pošast kot ga slikajo kapitalisti. Že večkrat je bilo poročano, da imajo delavci v SND svoje zavetnike za svoje nastanke. Na to dejstvo smo lahko v naši naselbini ponosni, kajti druge narodnostne skupine so dobile drugačno mnenje o našem domu, o čemer bom poročal prihodnjčje. CIO ima tukaj sedem postojank in vse zborujejo v SND. Masni shodi se vršijo vsako drugo nedeljo, ampak obiskovani niso kot bi morali biti, kar

Maestown, Pa. — Društvo 570 SNPJ naznanja svojem članstvu, da se bo letna seja vsila dne 12. decembra, v nedeljo. Opozarjam vse člane in članice, da se gotovo udeležite, da bomo lahko izvolili društvene odbornike za prihodnje leto. Ker nastitek ni veliko število pri našem društvu, zato pridite vsi na glavno sejo! — (Prepozno za sredi no izdajo.—Ured.)

Anton Valenčič, tajnik.

All ste naroceni na dnevnik "Prosveto"? Podpišajte

V ostalem je opaziti vsaj v večjih japonskih mestih, da postajajo prijateljstva med mladimi dekleti in moskimi poštenjaki nego prej, se kaj takega sploh ni dogajalo. Toda "varen" v našem pomenu še vedno ne velja poljubljanje je kakor prej zabranjena reč. Če 11. gre šest milijonov prebivalcev Tokija sploh in to je vendar tretje največje mesto na svetu, mesto z nebotičniki, veleblagovnicami, velikimi hoteli in buljvari.

Japonci ne smatrajo za spodobno, da bi se takšni bližini cesarske palače razvijalo neka kar bi bilo podobno zapadnemu nočnemu življenju. V ostalem lahko polcija od poldneva šestih zjutraj ustavi avto, v katerem sedita mladi in ženska in če se ne moreta izkazati, da sta poročena, mora ženska izstopiti in peš

Vesti iz Jugoslavije

(Glavna poročila iz Jugoslavije.)

ZAGONETEN UMOR NAD MARIBOROM

Orožniki in druge oblasti preiskujejo zagoneten umor posestnika Karla Rozmana v Breznem nad Mariborom, preiskujejo pa tudi nenadni smrti dveh članov Rozmanove družine, ker ni izključeno, da sta bila tudi ta dva umorjena.

Gre za družino in domačijo 62-letnega posestnika Karla Rozmana, ki ima posestvo v Breznem in tudi onstran državne meje. Pred meseci je nenadoma umrl brat Rozmanove druge žene in preužitkar na tem posestvu, pred tremi tedni pa je nenadoma umrl Rozmanov sin. V nedeljo, 21. novembra pa je umrl Rozman sam. Domači so govorili, da so ga na avstrijski strani pretepli in da je za posledicami umrl. Župniku se je zdel stvar sumljiva, javil je orožnikom, ki so zasliševali vse domače, sodna komisija iz Marenberga pa je pregledala hišo. Rozman je ležal že na odru, v kotu so ležale okrvavljene čunje in tudi na steni so našli sledove krvi.

Zaslišali so tudi vse ljudi, ki so živeli v hiši: vdovo, Rozmanovo tretjo ženo Ano, rojeno Vetrin, tesarja Mihela, o katerem govore, da je imel z Rozmanovo ženo razmerje in Rozmanovo hčerko iz prvega zakona, ki pa je duševno zaostala. Mihela je baje potem priznal sodnikom, da je Rozmana ubil brat Rozmanove žene, ki je po večini živel pri Rozmanovih. Obdukcija trupla je pokazala, da gre za umor, ker je imel Rozman hude poškodbe na glavi in podplutbe po vsem telesu, znamenje, da se je boril z morilecem.

Sodišče še vedno vodi preiskavo in sicer tudi zaradi nenadne smrti Rozmanovega sina iz prvega zakona, o katerem so domači trdili, da se je po vrtnitvi iz bolnišnice tako najedel jabolk, da je umrl. To je bilo pred tremi tedni. Spomladi pa je prav tako nenadoma umrl brat Rozmanove prve žene, ki je živel kot preužitkar pri Rozmanu, ker je vložil v posestvo 40.000 dinarjev. O njegovi smrti in o smrti Rozmanovega sina šušljajo ljudje vse močnejše domneve, tako da je sodišče zdaj po Rozmanovi smrti odredilo izkop in obdukcijo tudi teh dveh trupel.

Orožniki so aretirali Rozmanovo ženo Ano, njeno hčer in tesarja Mihela, ki so vsi živeli na Rozmanovem posestvu. V marenberških zaporih pa že sedi brat pokojnikove žene, Ferdinand Vitrin. Sodišče in orožniki se trudijo, da bi razčistili vse razmere, ki so vladale na tej domačiji, kjer je žena s svojimi sorodniki stregla Rozmanu po življenju pač zato, da se polastijo posestva. V zvezi s tem je najbrže tudi notarska pogodba, ki jo je izsilila Rozmanova žena od moža, da namreč ne sme moč prodati niti ped zemlje brez ženiniga pristanka. Po tej pogodbi bi zdaj vse posestvo pripadlo ženi, ki je osumljena sodelovanja pri umoru.

Nenadna smrt učitelja. — Učitelj Ladislav Kneisel, ki je služboval v Pamečah nad Slovenjgradcem, se je v nedeljo 21. novembra vračal v Pameče iz letala v Maribor. Na poti blizu Pameč pa mu je postalo slabo in zgrudil se je ob cesti z obrazom v majhno lužo. Zadel ga je kap in v luži se je zadušil. Sele v ponedeljek zjutraj so ga našli šolarji mrtvega.

Krznar Bizjak podlegel. — Poročali smo o nesreči, ki se je pripetila znanemu ljubljanskemu krznarju Filipu Bizjaku blizu Postojne. Na vseh svetnikov dan se je odpeljal v svojem avtu z družino v Vipavsko dolino, kjer ima grobove svojih staršev. Ko se je zvečer vračal z avtom po cesti, mu je na asfaltu spodneslo avto in tresčilo v drevo. Bizjak, njegova hčerka in svak Dolenc so dobili hude poškodbe, ki pa niso bile smrtonosne: Bizjaku in hčerki je zlomilo nogo, Dolenc je dobil pretres možgan, Bizjakova žena pa je dobila le nekaj prask. Pomočence so prepešljali z avtom v tržaško bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima Bizjak tudi dvoje reber zlomljenih. Morali

se je zgodila te dni smrtna nesreča. Komaj 26 let stari delavec Leopold Vrečko iz Medvece je po nesreči zašel pod vlak, izpod katerega so ga potegnili vsega pobitega. Ko je prišel zdravnik, je ugotovil smrt: Delavca so pokopali v Majšpergu.

V gozdu najdeno truplo. — Ko so ptujski lovci priredili lov v gozdu Njivericah, sta dva lovca našla v gozdu na tleh že skoraj popolnoma strohnelo žensko truplo. O najdbi so obvestili orožnike na Bregu, ki so po pregledu preskrbeli za prevoz okostja na hajdinsko pokopališče. Ob truplu so našli steklenico, v kateri je bilo še nekaj lizola, tako da je ugotovljeno, da gre najbrže za samomor neznane obupanke. Ob truplu je ležala tudi torbica in dežnik. V torbici ni bilo niti denarja, pač pa dva roženkranca in igralne karte. Orožniki so po izvedenju po bližnjih vaseh, a niso mogli ugotoviti, kdo bi bila nesrečna ženska.

Zadnje čase se pogosto vračajo vojni ujetniki iz Rusije v našo državo. Mnogo slovenskih, hrvaških in srbskih vojakov, ki so bili v svetovni vojni ujeti od ruske vojske, je ostalo v Rusiji tudi po revoluciji in se niso marali ali pa niso mogli vrniti v domovino. Mnogi so si tamkaj poiskali žene in sklenili ostati tam do smrti, drugi so se poženili in živeli še nekaj let tamkaj, nato pa prišli z družino vred domov, drugi spet so se trudili ves čas po vojni, da bi se lahko vrnili, a zaradi pomanjkanja listin ali denarja niso še prišli do tega. Zadnje čase pa je čez Maribor prišlo že mnogo bivših ujetnikov iz Rusije. Na meji jih seveda natanko zaslišijo, ker se boje, da je kdo med njimi poslan za propagando nazaj v domovino. Zanimivo je, da so bila v listih objavljena le nekaterih pripovedovanj o življenju v Rusiji, in sicer samo tak, ki zabavljajo na razmere v Sovjetiji. Večina teh povratnikov pa sploh ne daje izjav. Klerikalni "Slovenec" kajpak ne zamudi nobene prilike, da takoj zasliši povratnika, ki zabavlja na bojševke. Tako je zadnjič priobčil celo stran pripovedovanja nekega povratnika, ki se je vrnil v domo vasi pod Smarno goro s svojo ženo Rusinjo in tremi otroki. V vojni je šel kot mlad fant, zdaj se je vrnil prileten brkat mož, ki so ga starši komaj spoznali. — Te dni je prišel z vlakom do Maribora spet neki povratnik iz Velikega Bečkereka, kjer ga še vsa leta čaka žena. Seveda so tudi tega naprej temeljito izprašali, šele nato so ga pustili, da je odpoval dalje proti domu.

Zbežal pred sterilizacijo. — Neke iz sodrške okolice je doma delavec, ki je te dni pribežal iz Nemčije v rodno vas, ker so ga hoteli Nemci po svojem hitlerjevskem zakonu o čistosti nemške rase operirati tako, da bi postal neploden. Ta delavec je delal dolgo let v Nemčiji in četudi je naš državljan, so nemške oblasti sklenile po nasvetu zdravniške komisije, da ga sterilizirajo (po domače povedano: hoteli so ga rezati), ker boleha za božjastjo in bi tudi otroci, če bi jih imel, podedovali to bolezen. Delavec pa je rajši pustil službo in se dal izgnati.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju edini dar trajne vrednosti, ki ga ali sorodniku v domovino? To je za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Smrt pod vlakom. — V Medvečah sta dve tovarni, ki imata svojo progovno zvezo z železnico. Na tej progi Pragersko-Medvece

Delavska stranka v Detroitu

Unije ADF in CIO zastopane na konferenci

Detroit, Mich. — (FP) — Čez dvesto delegatov, ki so zastopali unije Ameriške delavske federacije in Odbora za industrijsko organizacijo, se je sestalo na konferenci, na kateri je bila ustanovljena delavska stranka okraja Wayne kot podružnica Delavske nestrankarske lige, katere glavni stan je v Washingtonu. Detroit je sedež okraja Wayne. Sestanek je bil sklican kljub opoziciji s strani Franka X. Martela, predsednika Detroitške delavske federacije, ki je posvaril unije ADF, naj ne pošljejo delegatov na konferenco.

Unije pivovarniških delavcev, pleskarjev, električarjev, natakarjev, kuharjev, tapetnikov, litografov in druge, ki so članje v Ameriški delavski federaciji, so poslale svoje reprezentante na konferenco. Krajevne unije avtnih delavcev in druge enote Odbora za industrijsko organizacijo so bile zastopane po velikem številu delegatov; prav tako unije pisarniških delavcev in mestnih uslužbenec.

Tracy M. Doll, član eksekutivne družine avtnih delavcev, je predsedoval konferenci. Govorniki so bili voditelji unij ADF in CIO. Sprejet je bil predlog, da začasní uradni delavske stranke, ki so bili izbrani na tej konferenci, opravljajo vse funkcije do februarja, ko se bo vršila druga konferenca. Na tej bodo izvoljeni stalni uradniki. Sodelovanje med grupami CIO in ADF in glavnim stanom Delavske nestrankarske lige, da se ustanovi državna delavska stranka, je bilo obljubeno.

Akcija za vojni referendum v teku

Ustanovljen je bil poseben agitacijski odbor

Washington. — Na delu so močne sile, da se odvzame predsedniku in kongresu moč napovedati vojno kakšni državi brez ozira na ljudsko mnenje. Te sile se grupirajo okrog Splošnega odbora za vojni referendum s sedežem v Washingtonu, ki je bil nedavno ustanovljen.

Ta odbor tvorijo prominentne osebe in zastopniki raznih organizacij, ki so zainteresirane v mir. Načeluje mu kongresnik Louis Ludlow iz Indiane, njegov tajnik pa je Stephen Rauschenbush. Slednji je bil glavni raziskovalec senatnega odseka za preiskavo municijske industrije. Delavstvo zastopajo v tem odboru A. F. Whitney, predsednik železničarske bratovščine Railway Trainmen, Edward Keating, urednik železničarskega glasila Labor, in Charles P. Howard, predsednik unije črkostavcev.

Odbor je že izdal peticije za nabiranje podpisov v prilogi ustavnega amandmanta, ki določa referendum o napovedi vojne in konskripciji vojakov. V tej kampanji odbor poveča pažnjo posebno distriktom, čijih za-

stopniki v kongresu še niso pokazali svoje barve. Na te kongresnike bo narejen poseben pritisk s peticijami iz lastnih okrajev.

V obeh zbornicah je bilo predloženih še petnajst resolucij kot dodatek k ustavi za vojni referendum. To število resolucij je refleksija velikega sentimenta med ameriškim ljudstvom proti vojni. Vprašanje antivojnega amandmanta bo prišlo na dnevni red po novem letu, ko se prične redno zasedanje kongresa.

Načrt minimalne mezde bo sprejet

Peticija dobila zadostno število podpisov

Washington, D. C. — (FP) — Načrt minimalne mezde in maksimalnega delovnika bo prišel na dnevni red 13. decembra, ker je grupa liberalnih in progresivnih kongresnikov dobila 218 podpisov na peticijo, da se načrt potegne iz rok poslovnega odseka, kjer je običaj.

Načrt je bil že sprejet v senatu, toda v nekoliko drugačni obliki. Ko bo sprejet tudi v nižji, kar je gotova stvar, bo oddan konferenčnim odsekom, katere bodo tvorili reprezentantje obeh kongresnih zbornic. Peticija, da niti zbornica razpravlja o načrtu, je dobila dovolj podpisov 48 ur pred določenim časom. Ako bi jih ne dobila, bi bil pokopan v odseku, kar so tudi želeli nasprotniki načrta.

"Izvojevali smo nadaljnjo bitko," je dejal E. L. Oliver, podpredsednik Delavske nestrankarske lige, ki je napela vse sile, da potegne načrt iz odseka in izsilili glasovanje. "Zmaga v tej borbi je povečala silo organiziranega delavstva in tej bodo sledile druge."

Ameriška delavska federacija se je izrekala za amandiranje načrta. Njeni voditelji so zato, da zakon določa mezdni standard kakor tudi delovne ure, namesto posebnih federalnih odbor kot predvideva načrt sedaj. Delavska nestrankarska liga in Odbor za industrijsko organizacijo sta odobrila načrt, kakršen je, da sta oba izjavila, da je pomanjkljiv v več ozirih.

Protimonopolistični načrt v kongresu

Velebiznis se pripravlja na boj

Washington, D. C. — (FP) — Dva progresivna senatorja — Joseph C. O'Mahoney, demokrat iz Wyominga, in William Borah, republikanec iz Idaho — sta predložila skupen zakonski načrt, da ustavi razmah monopolov v interesu odjemalcev, delavcev in investitorjev. Načrt prepoveduje otroško delo, zastopavljanje delav in jamči pravico kolektivnega pogajanja.

Zakonski osnutek dalje vsebuje provizijo, da mora vsaka korporacija, udeležena v meddržavni trgovini, dobiti federalno dovoljenje, drugače ne more vršiti svojih funkcij. Namen te provizije je odpraviti zlorabe s strani korporacij, ki razpolagajo z veliko ekonomsko silo. Osnutek je dodatek k zakonodaji, katero je senator O'Mahoney sponzoriral v zadnjem zasedanju kongresa, ki jo je odobrila Ameriška delavska federacija in predstavljala tudi stališče Boraha, velikega sovražnika monopolistov.

O'Mahoney je dejal, da je novi zakonski načrt bolj drastičen kakor oni, ki je bil predložen v zadnjem zasedanju kongresa. On je napovedal, da bo sprejet, ker ima dovolj podpornikov v kongresu in pri administraciji, da predsednik Roosevelt še ni pojasnil svojega stališča.

Wall Street Journal, glasilo ameriških finančnikov, piše, da je bil informiran po krogih, ki imajo ozke stike z Belo hišo, da Roosevelt ne odobrava načrta, ker predvideva večjo kontrolo nad velebiznisom kakor jo on želi. To pomeni, da načrt ne bo sprejet. Da se velebiznis pripravlja na boj, da pokoplje načrt, je znano. To potrjuje tudi komentar v glasilu ameriških finančnih interesov.

Vesti s Primorskega

Delo in plače v industrijskih podjetjih

Centralni statistični urad v Rimu beleži v svojih uradnih bletinah v prvih 6 mesecih tega leta povsem stacionarno zaposlenost in neznatno dviganje delavskih plač. Nedvomno je k sedanjí zaposlenosti v Julijski Krajini znatno prispeval nagli razvoj premogovnikov v Istri, kjer je po izjavi poljskega prefekta Ci-moronija zaposlenih še 24.000 delavcev. Omenjeni statistični bletini naštevajo industrijska in obrtniška podjetja hkratu, podatki pa se opirajo le na nekatere največja izmed njih. Sodeč po teh podatkih je bilo organiziranih v delavskih industrijskih in obrtniških sindikatih Juljske Krajine v prvih 6 mesecih t. l. povprečno 105.000 delavcev in delavk, podjetij pa je bilo okrog 4.000.

V mesecih januarju in februarju je bilo v 685 večjih podjetjih zaposlenih 59.371 delavec. Okrog 48.000 jih je bilo zaposlenih v delovne dni. Njih mezde so znašale povprečno po 2.27 lir na uro, njih skupni zaslužek pa 36.164.000 lir. V mesecih marcu in aprilu je bilo pri 711 podjetjih zaposlenih 60.673 ljudi. Dnevno jih je bilo zaposlenih preko 59.000. Zaslužili so povprečno po 2.26 lire na uro in njih skupni zaslužek je znašal 48.238.000 lir. Končno je bilo v mesecih maju in juniju pri 755 podjetjih zaposlenih 60.956 ljudi. Povprečno 56.000 jih je bilo zaposlenih sleherni delovni dan. Njih zaslužek je znašal po 2.42 lir na uro, v celoti pa 47.745.000 lir.

DROBNE NOVICE

Nov grob. V Čečarjih pri Koprju je umrl Ivan Vatovec. Dosegel je starost 75 let. Med vsem ljudstvom v Koprčini je bil zelo priljubljen.

Iz Rusije se je vrnil. Po 22 letih se je vrnil iz Rusije sedaj 48 let stari Ivan Pavlin, po rodu z Ravnice nad Grgarjem. Za časa svetovne vojne je služil v 97. pešpolku. Bil je ujet in je obšel menda vsa ruska ujetniška taborišča. V zadnjem času se mu je posrečilo priti v Moskvo, kjer se je kot italijanski državljan obrnil na italijansko poslanstvo in si izposloval dovoljenje za povratak v domače kraje. Doma je našel svojo mater, ki ga je še zmerom pričakovala. Oče mu je umrl že pred leti, bratje pa so se odpravili po svetu.

Ni bil amnestiran. Zaradi bega čez mejo se je zagovarjal pred goriškimi sodiščem 26 letni Josiu Beltram iz Stare gore pri Gorici, ki se je pred kratkim vrnil iz inozemstva. Njegov zastopnik se je zavzemal za to, da bi se mu priznala amnestija, kakor se je zgodilo že v več podobnih primerih, sodišče pa mu amnestijskih pravic ni priznalo.

Novi podežatci. V Motovunu je bil imenovan za podežatca dr. Manlio Malabotta, v Mirnu prof. Achille d'Amore, v Grgaru in Cepovanu pa hkratu Andrea Gliosio. Poslednje tri občine je doslej upravljal kot komisar Giuseppe Falconetti.

V Trnovem pri Gorici je bil Ugo Pilato imenovan za tajnika tamkajšnje fašistične organizacije. Dosedanji tajnik Lelio Bag-

giani, ki je bil hkratu okrožni inšpektor atranke, je podal ostavko in je ohranil le še poslednjo funkcijo.

Požar v goriški mizarški zadrugi. Dne 17. okt. je nastal v goriški mizarški zadrugi velik požar, ki je napravil podjetju za 60.000 lir škodo. Ogenj je nastal iz dolej nedognanih vzrokov in se je naglo razširil po vseh velikih stavbi. Goriškim gasilcem se je šele po hudih naporih posrečilo omejiti požar, tako da poslopje ni pogorelo do tal.

Odbor CIO napovedal boj županu

Protestna akcija proti izgonu organizatorjev

Washington, D. C. — (FP) — Frank Hague, župan v Jersey Cityju in vodja demokratske politične mašine, ki je nedavno dal izgnati organizatorje Odbora za industrijsko organizacijo in zapretil, da ne bo trpel unij CIO v njegovem distriktu, je s tem le podžgal aktivnosti CIO.

Lee Pressman, pravni svetovalec Lewisove organizacije, je pravkar naznanil, da se bo organizatorična kampanja nadaljevala in to kljub županovim poskusom, da jo ubije. "V tej kampanji se bo odbor CIO boril za legalne pravice pristnih delavskih organizacij ne samo v Jersey Cityju, temveč tudi v drugih krajih, kjer oblastniki s policijsko silo zatirajo razmah unijskega gibanja", je dejal Pressman.

Hague se ni zadovoljil, ko je policija izgnala organizatorje, temveč je šel dalje. Propovedal je delavske zborovanja v Jersey Cityju in mirno pšketiranje.

M. L. Ernst, sloviti newyorški odvetnik in več drugih odvetnikov iz New Jerseyja bo tiralo zadevo izgnanih organizatorjev iz Jersey Cityja pred federalno sodišče. Hague se bo moral zagovarjati pred tem sodiščem. J. Carney, pokrajinski direktor CIO v državi New Jersey, Allan S. Haywood, direktor CIO v New Yorku in drugi uradniki unij CIO so sklicali več konferenc, na katerih so se vršile razprave o bojnem programu proti županu, ki se je zapletel v konflikt z njimi.

Mary T. Norton, načelnica delavskega odseka nižje kongresne zbornice, je bila pozvana, naj pove, kaj misli o taktiki Hagueja. Ona je namreč članica županove politične mašine, ki kontrolira Jersey City. Doslej še ni odgovorila na poziv.

Rudniški uradnik se je izgubil pod zemljo

Pineknayville, Illinois. — Zadnjo nedeljo je 28-letni uradnik Lawrence Lee odšel v premogovnik Briar Hill, da poišče izgubljene sodečke s smodnikom in do danes zjutraj se še ni vrnil. Premogovnik ima okrog 40 milj rogov in Lee se je najbrže izgubil v podzemskih luknjah. Ze dva dni ga išče reševalna partija 75 rudarjev.

V JUGOSLAVIJO

NAJHITREJŠA DIREKTA POSLUŽBA
Pojdite v vašo domovino preko SOLNČNE JUŽNE PROGE; idealno potovanje skozi vse leto. Njena poletna klima in kristalne vode so najboljši vžitek na Italijanske Linije parnikov; parniki brezprimerni za udobno in zadovoljivo moderno preko oceansko potovanje, in posebno odročno, ki daje izvrstno in vlitno ugodnost JUŽNE PROGE.

REX * C. di SAVOIA ROMA
Preko Genova: 15. dec. - 5. jan. - 15. jan. - 5. feb. - 26. feb.

VULCANIA SATURNIA
Direktno v Jugoslavijo: 2. dec. - 8. jan. - 18. feb. - 19. mar.

Za informacije in rezervacije obrnite se na kateregakoli pooblaščenega agenta ali na naš urad, 333 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v šestih delih s opuslom — Fjodorovič Vladimir Levčik

Izpla sta vsak svoj kozarec. Mitja je bil sicer navdušen in raztresen, obenem pa nekam žalosten, prav kakor da mu je stala za hrbtom nepremagljiva in težka skrb.

"Miša... tvoj Miša je prišel? Miša, dragec, Miša, pojdi semkaj, izpij mi ta kozarec, na jutrišnjem zlatokodrastega Feba..."

"Kaj mu ponujaš?" je razdraženo kriknil Pjotr Iljič.

"Nu, dovoli, nu, tako, rad bi."

"E-eh!"

Miša je izpil čašo, priklonil se in stekel iz sobe.

"Tako bo delj časa pomnil," je pripomnil Mitja. "Žensko imam rad, žensko! Kaj pa je ženska? Kraljica zemlje! Hudo mi je pri srcu, Pjotr Iljič, hudo mi je. Ali pomniš Hamleta: 'Teško mi je, tako teško, Horatio... Oh, ubogi Yorick!' Morda sem prav jaz ta Yorick. Da, da, tako je: zdaj sem Yorick, potem bom pa lobanja." Pjotr Iljič je molče poslušal; tudi Mitja je premolknil.

"Kakega psička pa imate tamle?" je zdajci raztreseno vprašal pomočnika, opazivši v kotu lepega majhnega bolonjskega psička s črnimi očkami.

"To je psiček naše gospodinje Varvare Aleksejevne," je odvrnil pomočnik; "prejle so ga prinesli s seboj in so ga pozabili pri nas. Treba ga bo nesti nazaj."

"Prav takega sem nekoč že videl... pri polku..." je zamišljeno rekel Mitja, "samo da je imel tisti zadnji nočico zločinstvo... Pjotr Iljič, nekaj bi te vprašal pri tej priliki: ali si že kdaj kralj v svojem življenju ali nisi?"

"Kakšno vprašanje je to?"

"Ne, tako vprašam. Vidiš, komu iz žepa — tujo last? O državni blaginji ne govorim, ti isto odraja vsi in ti seveda tudi..."

"Vrag te nesl!"

"Tujo lastnino mislim: naravnost iz žepa, iz mošnjčka, a?"

"Nekoč sem ukradl materi desetico, devet let mi je bilo, z mizo sem jo vzel. Skrivaj sem jo vzel in sem jo stikal v roki."

"Nu, pa kaj?"

"Nu, nič. Tri dni sem jo hranil, a potem me je postalo sram, priznal sem in vrnil denar."

"Nu, in kaj je bilo?"

"Natepli so me, kakopak. A kam meriš s tem, menda nisi sam česa ukradl?"

"Ukradl sem," je zvitno pomežiknil Mitja.

"Kaj si ukradl?" je ves radoveden vprašal Pjotr Iljič.

"Mater desetico, devet let mi je bilo, čez tri dni sem jo vrnil." To reši je Mitja mahoma vstal.

"Dmitrij Fjodorovič, ali se ne bi podvivali?" je zdajci zaklical Andrej iz vrta prodajalne.

"Pripravljen je? Pojdimo!" se je splašil Mitja.

"Se ta poslednja naj propoved in... Andreju kozarec žganja na pot, takoj! In tudi kozarec konjaka mu dajte, povrh žganja! To akrinico (s pištolami) meni pod sedež. Z Bogom, Pjotr Iljič, ne spominjaj se me v zlem."

"Saj se vendar jutri vrneš?"

"Vsekako."

"Ali bi zdaj izvolili poravnati račun?" je priskočil pomočnik.

"A, da, račun! Seveda!"

Spet je potegnil iz žepa svoj kupček bankovcev, vzel iz njega tri mavricaste, vrgel jih na mizo in naglo odšel iz prodajalne. Vsi so se usuli za njim in ga klanjaje se spremljali s svojimi posrčaji ter mu voščili srečno pot. Andrej je hrknil od pravkar izpitnega konjaka in skočil na sedež. Toda Mitja se je bil komaj začel spravljati na svoje mesto, ko se je zdajci povsem nepričakovano pojavila pred njim Fenja.

Vsa zasopla je pritekla k njemu, s krikom sklenila pred njim roke in se mu vrgla k nogam:

"Batjuška, Dmitrij Fjodorovič, dragi moj, ne pogubite gospodične! Oh, da sem vam morala prav jaz vse povedati!... Tudi njega nikar ne pogubite, prejšnji je, njihov prejšnji! Zdaj bo vzel Agrafoeno Aleksandrovo za ženo, prav zaradi tega se je vrnil iz Sibirije... Batjuška, Dmitrij Fjodorovič, ne pogubite tujeja življenja!"

"Te-te-te, tak to je tisto! Nu, lepo istorijo boš tam napravil!" je zagodrnjal Pjotr Iljič sam pri sebi.

"Zdaj je vse razumljivo, kako zdaj ne bi razumel. Dmitrij Fjodorovič, takoj mi daj svoje pištole, če hočeš biti človek," je glasno zaklical Mitja. "Slušaj, Dmitrij?"

"Pištole? Počakaj, dragec, spotoma jih vržem v kako lužo," je odvrnil Mitja. "Fenja, vstani, ne leži pred menoj. Mitja ne bo nikogar pogubil, nikogar ne bo več pogubil ta neumni človek. In še nekaj, Fenja," ji je kriknil, ko je že sedel, "če sem te prej razžalil, oprosti mi, usmili se, oprosti podležu... A če mi ne oprostiš, nič za to! Zdaj je itak vse eno! Poženi, Andrej, goni kakor veter!"

Andrej je pognal; zvonček je zacingljal.

"Z Bogom, Pjotr Iljič! Tebi moje poslednjo solzo!"

"Saj ni pijan, in vendar, kake neumnosti klati!" je pomislil Pjotr Iljič, gledaje za njim. Izprva je hotel ostati in paziti na to, kako bodo pripravljali voz (drugo trojko) s ostalimi zalozami in vini, zakaj slutil je, da bodo izkušali Mitjo ukaniti in oslepariti; a mahoma se je ujezil sam nase, pijunil in krenil v svojo gostilno igrati biljard.

"Bedak je, čeprav dober dečko..." je spotoma godrnjal sam pri sebi. "O tistem 'prejšnjem' Grušenjkinem oficirju sem že neke neke ališal. Nu, če je prišel, tedaj... Eh, te pištole! A, vraga, mar sem njegov varuh, ka-li? Le naj jih! Saj itak ne bo ničesar. To so kričali, nič drugega ne. Napijejo se in se stopo, stopo se in se spravijo. Mar so to resni ljudje? Kaj bi tisto: 'Odstranim se, kaznujem se' — ničesar ne bo! V tem slogu je že tisočkrat kričal v gostilni, kadar je bil pijan. A zdaj ni pijan. 'Z duhom pijan' — te podle duše ljubijo slog. Ali sem mu varuh, kaj? In stepsti se je moral, kakopak, ves krvav je bil v obraz. S kom neki? V gostilni mi povedo. Tudi robec je imel krvav... Fej, vraga, ostal je pri meni na tleh... nu, kaj mi mar!"

Kar najslabše volje je prišel v gostilno in takoj pričel svojo partijo. Igra ga je razvedrila. Ko je odigral drugo partijo, je jel zdajci govoriti s enim izmed partnerjev o tem, da ima Dmitrij Karamazov spet denar, do tri tisoč rubljev, sam jih je videl, in da se je spet odpeljal z Grušenjko v Mokraje veseljati. Poslušalci so sprejeli to vest s skoro nepričakovanim zanimanjem. In so jeli govoriti o njej, ne s smehom, ampak nekam čudno resnobno. Celo Andrej se preстал.

"Tri tisoč? Toda odkod naj bi bil dobil tri tisoč?"

Jeli so ga izpraševati. Novico o Hohlakovi so sprejeli s dvomom.

"Pa ne da bi bil oropal starega, čujte?"

"Tri tisoč! Tu nekaj ni v redu."

"Na glas se je ustil, da ubije očeta, val smo ga ališali. Prav o treh tisočih je govoril..."

Pjotr Iljič jih je poslušal in jel zdajci suho in skopo odgovarjati na njihova vprašanja. O krvi, ki jo je bil videl na Mitjevem obrazu in rokah ni znil niti besedice, čeprav se je bil spotoma že namenil, da pove. Pričeli so tretjo partijo in razgovor o Mitji je po malem utihnil; toda ko je bila tretja partija končana, se Petru Iljiču ni več moglo igrati. Odločil je kej in odšel iz gostilne, ne da bi večerjal, kakor se je bil namenil. Ko je prišel na trg, je v dvomu obstal; kar čutil se je samemu sebi.

(Dalje prihajajo.)

neki namerava ta belec s svojimi slikami?" čutiš neizgovorno vprašanje. Nikomur niti na misel ne pride, da bi utegnil kdo fotografirati samo iz želje po nekaj dobrih slikah z Japonskega, da bi jih ponesel domov, ker so boljše in izrazitejše kakor neštete razglednice po trgovinah, z zelenimi travniki in gozdovi, s svetili in Japonkami v kimoni. Vsakdo voha v še tako vsakdanjem dejanju protidržavno početje.

Japonski stražniki so vljudni in dobro vzgojeni, seveda so pa kar nadležno natančni, njihova natančnost je že skoraj zoprna.

Na koliko vprašanj mora odgovoriti ubogi tujec pri svojem prihodu! Naj omenim zgodnjo obliko Angležu, ki so ga bili ob prihodu vprašali tudi po dedovem rojstnem kraju. Seveda se vrlu močaku še sanjalo ni, kje se je rodil njegov prednik in zato je kar na slepo arečo dejal: "V Manchesteru." Policijski častniki so seveda takoj zapisali to važno podrobnost. Dve leti pozneje se je isti Anglež spet mudil na Japonskem in spet so ga vprašali, kje se mu je rodil ded. Močak je že zdavnaj pozabil, kaj je svoje čase odgovoril, in je brez dolgega premišljevanja dejal: "V Liverpoolu." Tedaj je pa policijski častnik vzel v roke drobno popisano polo papirja in je resno dejal: "Pred dvema letoma ste izjavili, da se je rodil vaš ded v Manchesteru, danes pa trdite, da se je rodil v Liverpoolu. Bojim se, da bo imel ta odgovor za vas še neprijetne posledice. Ali pa nam utegnate to zadevo pojasniti?"

Anglež je nekaj časa premišljeval, potem je pa dejal s pomenljivim smehljajem: "Seveda vam to lahko razložim. Moj ded po materi se je rodil v Liverpoolu, moj ded po očetu pa v Manchesteru!"

Ta zgodbička — ališal sem jo bil v Kobeju — utegne biti izmišljena, je pa vendarle zelo značilna za metode japonske policije. Policija deluje z nenavadno natančnostjo, vsako izjavo zapiše, o vsakem tujcu vodi pravcato kartoteko, tako da človek tam dol nikoli ni neopazovan. Človek pa ne sme izgubiti potrpljenja, ako ga vedno znova in znova obiskujejo stražniki in mu zadajajo tista vprašanja in ako se ti obiski ponavljajo v vsakem kraju. Ti stražniki hočejo pač nekaj izlediti, da jih prej povijajo in odlikujejo, povrh vsega so pa nezaupni in bolehalo za japonsko boleznijo — za strahom pred vohunstvom.

—X. X.

Naročite Mladinski list, najboljše mesečnik za slovensko mladino!

14 More Days to Buy Christmas Seals

GREETINGS

Did you know...

Christmas Seal funds make possible tuberculosis testing and X-raying of school children throughout the country?

Se mnogo bolj čuden od teh dolgoletnih obdobij je pa vpliv, ki ga ima vrtenje solca okrog njegovi osi — za enkratni obrat potrebuje solnce 27 dni — na dogajanje na zemlji, Frankfurtska raziskovalca B. in T. Düll sta natanko uredila 36.000 smrtnih primerov, kolikor jih je imelo mesto Kjōbehaven v 5 letih (to je v 68 solčnih dneh po 27 zemeljskih dni) in sta pri tem ugotovila neizpodbitno naraščanje in padanje smrtnih primerov v 27 dnevni periodi. Tudi za posamezne smrtno vzroke, kakor za smrt od obolenja dihalnih organov, od živčnih bolezni, za samomore itd., sta učenjaka dokazala vpliv te periode. Ta na prvi pogled nenavadna in skraj neverjetna okoliščina, ki pa kajpak nima nič skupnega s kak-

Kozmični vplivi na vreme in človeško življenje

Znanstveniki se že dolgo ukvarjajo z vprašanjem, ali se vreme, ali pa vsaj nekateri vremenski pojavi v daljših časovnih presledkih ponavljajo. Odgovor je največkrat pritrdilen, le da so si raziskovalci zastran dolžine teh časovnih obdobij navzkriž. Mnogi med njimi domnevaajo, da traja ta perioda 16 let; to sklepajo namreč iz množine letnih padavin. Preiskali so množino padavin na nič manj ko 286 točkah na zemlji za dobo 48 let in opazili, da velja ta 16 letna perioda posebno v višjih zemljepisnih širinah. Drugi poskusi so pa spet pokazali, da so nekateri vremenski pojavi odvisni od stanja solčnih peg, ki so zanje že zdavnaj ugotovili, da se nekako v 11 letih in 4 mesecih redno vračajo. Že zdavnaj so tudi dognali odvisnost severnega sija in zemeljskega magnetizma od solčnih peg; dokazano je pa tudi, da se vodna višina Viktorijinega jezera v Afriki, kamor se stekajo padavine ogromnih področij, natanko ujemata s sprememljivostjo solčnih peg. Tudi rastlinska rast se bo menda vsaj delno po tem ravna; tu pa tam se v letnih krogih starih dreves kar vidno bere enajstletna perioda solčnih peg. Tudi rastlinska rast se bo menda vsaj delno po tem ravna; tu pa tam se v letnih krogih starih dreves kar vidno bere enajstletna perioda solčnih peg.

Kako ta vpliv nastane, nam je zdaj še docela nejasno, kajti solčno izžarevanje, ki gotovo najbolj vpliva na rastlinstvo in vreme, sicer kaže nekako nihanje, a to nihanje ima spet drugačna razdobja; kaže namreč, da se tamkaj vrste polovične in tretjinske periode solčnih peg. Nihanje solčnega izžarevanja, ki so ga ugotovili na zelo različnih in med seboj oddaljenih točkah na zemlji — pripomniti moramo, da je to nihanje odvisno res samo od solca, ne pa morda od spreminjajočega se stanja zemeljskega ozračja — tvori pa samo približno en odstotek celotnega solčnega izžarevanja. Za zdaj nam je torej to velezanimivo in posebno za daljše vremenske napovedi prevažno področje še zmerom velika neznanca.

Se mnogo bolj čuden od teh dolgoletnih obdobij je pa vpliv, ki ga ima vrtenje solca okrog njegovi osi — za enkratni obrat potrebuje solnce 27 dni — na dogajanje na zemlji, Frankfurtska raziskovalca B. in T. Düll sta natanko uredila 36.000 smrtnih primerov, kolikor jih je imelo mesto Kjōbehaven v 5 letih (to je v 68 solčnih dneh po 27 zemeljskih dni) in sta pri tem ugotovila neizpodbitno naraščanje in padanje smrtnih primerov v 27 dnevni periodi. Tudi za posamezne smrtno vzroke, kakor za smrt od obolenja dihalnih organov, od živčnih bolezni, za samomore itd., sta učenjaka dokazala vpliv te periode. Ta na prvi pogled nenavadna in skraj neverjetna okoliščina, ki pa kajpak nima nič skupnega s kak-

šnimi astrološkimi napovedmi, se nam pokaže v novi luči, če pripomnimo, da vrtenje solca lahko tudi na magnetnici zasledujemo. Magnetna igla kaže namreč čisto nemirno nihanje — to nihanje imenuje znanost 'magnetne viharje' — ki so ga opazovali v 48 opazovalnicah širom po svetu. S temi, čisto v 27 dnevih nastopajočimi magnetnimi viharji so primerjali dneve, ko je umrlo največ ljudi; tako so dognali, da je največ ljudi umrlo za živčnimi boleznimi tiste dni, ko so bile tudi magnetne motnje največje; maksimum smrtnih primerov zaradi obolenj dihalnih organov pa osem dni nato.

Ko so pozneje preiskali umiranje v Curihi in Frankfurtu ob Maini, so se te ugotovitve v glavnem presenetljivo ujemale z dognanji v Kjōbehavnu, le omenjena zapoznelost je bila v Curihu za dva dneva krajša.

Vzrok tega pojava utegnejo biti žarki, in sicer njihovi valovi ali pa električni pradelci, prihajajoči z določenih nemirnostnih ognjišč na solncu; ti žarki trčijo ob zemljo le tedaj, kadar stoji le-ta, če jo gledamo z omenjenih mest na solncu, pravokotno nanje. Posebno kočljivi utegnejo biti tisti valovi, katerih dolžina se giblje med dolžino svetlobnih in navadnih brezžičnih valov; tako so na primer tudi opazovali, da golobi-pismonoše izgube orientacijo v bližini kratkovalovnih radijskih postaj, kadar te postaje oddajajo program. A učinkovitost električnih pradelcev vidimo dokaz tudi v tem, da se visoko na severu, po-

Dr. A. J. Cronin, zagovornik splošnega bolezenskega zavarovanja.

sebo na Islandu, revma poslabša v dneh, kadar je severni sij posebno izrazit. Da so pa severnemu siju vzrok delci, izvirajoči iz solca, je že nedvoumno dokazano.

Posebno je treba poudariti, da ti solčni učinki nikakor niso sami po sebi smrtonosni, kakor bi kdo utegnil sklepati iz gornje statistike. Odločilni bi mogli biti le tam, kjer je življenje že iz zgolj zemeljskih vzrokov hudo ogroženo.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dan trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

NAROCITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člana ali nečlana \$6.00 za eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.50 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list predlag za člana S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Ciereo in Chicago je...\$7.50
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 6.50
2 tednika in..... 2.50	2 tednika in..... 5.10
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 3.90
4 tednike in..... 1.30	4 tednike in..... 2.70
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.50
Za Evropo je.....\$6.00	

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo sahval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj nanamati upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnine na list Prosveto vrsto \$.....

1) Ime.....Čl. družita \$.....

Naziv.....

Ustavite tednik in ga priplačite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2).....Čl. družita \$.....

3).....Čl. družita \$.....

4).....Čl. družita \$.....

5).....Čl. družita \$.....

6).....Čl. družita \$.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabja za veselice in shode, vizitnice, časnik knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJO TISKARNO

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vse uršmens pojasnila

Japonska bolezen

Strah pred vohunstvom je danes najbolj razširjena ljudska bolezen na Japonskem. Ta strah areča že na odprtem morju, dolgo poprej, preden zagleda japonsko obalo. Po vsej palubi ti nalepljo velike zemljevide Japonske, porisane z mnogimi rdečimi križi. Rdeči križi so pa — tako je zapisano v dolgih pojasnilih — "fortified zones", trdnjavska področja, kjer je pod najstrožjimi kaznivimi prepovedano fotografirati, risati ali filmati. Povrh tega vse pa prav povsod svarilne tablice, častniki posvare vsakogar in kmalu so skoraj vsi tujci tako preplašeni, da kar hitro zapro svoje fotografske aparate v kovčke in docela izgube veselje do fotografiranja na Japonskem.

Japonska, pa fotografiranje! Na vsem Daljnem Vzhodu pripovedujejo o tem grozotne zgodbe. Menda je prav zares nevarno fotografirati; najmanj, kar se človeku lahko pripeti, je zaplenitev fotografskega aparata, so ponovili, a to pot še s prizvo-tvegaš pa tudi ječo, visoke glo-

bovine. V Hongkongu te sva-re. V Manili pripovedujejo strahotne podrobnosti. V Sanghajju vedo pa že povedati zgodbi o neki dami, ki ji je japonski stražnik s svojim orožjem s takšno silo izbil aparat iz rok, da ji je pri tem zlomil roko.

Najbrže pa precej pretirava-jo. Po drugi strani je pa res, da postane strah pred vohunstvom včasih že kar groteskno smešen. Neki potniški parnik je vozil od Sanghaja do Kubeja po Simono-sekem prelivu, ki je tudi 'fortified zone'. Neki japonski vojni letalec, ki je letel nad parnikom, je pa menda s svojim daljnogledom opazil, da je na promenadni palubi na parniku nekdo fotografiral. Letalec je seveda takoj brezlično obvestil oblasti in pred Kubejem sta že pričakovala parnik dva policijska čolna. Ladja je morala ostati v karanteni in ni smela v luko. Potniki so se morali pa po vrsti postaviti na palubo, vsak s svojim fotografskim aparatom v roki.

"Kdo je fotografiral v prelivu Simonoški?"

Nihče se ni ogasil. Vprašanje so ponovili, a to pot še s prizvo-tvegaš pa tudi ječo, visoke glo-

bovine. V Hongkongu te sva-re. V Manili pripovedujejo strahotne podrobnosti. V Sanghajju vedo pa že povedati zgodbi o neki dami, ki ji je japonski stražnik s svojim orožjem s takšno silo izbil aparat iz rok, da ji je pri tem zlomil roko.

Najbrže pa precej pretirava-jo. Po drugi strani je pa res, da postane strah pred vohunstvom včasih že kar groteskno smešen. Neki potniški parnik je vozil od Sanghaja do Kubeja po Simono-sekem prelivu, ki je tudi 'fortified zone'. Neki japonski vojni letalec, ki je letel nad parnikom, je pa menda s svojim daljnogledom opazil, da je na promenadni palubi na parniku nekdo fotografiral. Letalec je seveda takoj brezlično obvestil oblasti in pred Kubejem sta že pričakovala parnik dva policijska čolna. Ladja je morala ostati v karanteni in ni smela v luko. Potniki so se morali pa po vrsti postaviti na palubo, vsak s svojim fotografskim aparatom v roki.

"Kdo je fotografiral v prelivu Simonoški?"

Nihče se ni ogasil. Vprašanje so ponovili, a to pot še s prizvo-tvegaš pa tudi ječo, visoke glo-

bovine. V Hongkongu te sva-re. V Manili pripovedujejo strahotne podrobnosti. V Sanghajju vedo pa že povedati zgodbi o neki dami, ki ji je japonski stražnik s svojim orožjem s takšno silo izbil aparat iz rok, da ji je pri tem zlomil roko.

Najbrže pa precej pretirava-jo. Po drugi strani je pa res, da postane strah pred vohunstvom včasih že kar groteskno smešen. Neki potniški parnik je vozil od Sanghaja do Kubeja po Simono-sekem prelivu, ki je tudi 'fortified zone'. Neki japonski vojni letalec, ki je letel nad parnikom, je pa menda s svojim daljnogledom opazil, da je na promenadni palubi na parniku nekdo fotografiral. Letalec je seveda takoj brezlično obvestil oblasti in pred Kubejem sta že pričakovala parnik dva policijska čolna. Ladja je morala ostati v karanteni in ni smela v luko. Potniki so se morali pa po vrsti postaviti na palubo, vsak s svojim fotografskim aparatom v roki.

"Kdo je fotografiral v prelivu Simonoški?"

Nihče se ni ogasil. Vprašanje so ponovili, a to pot še s prizvo-tvegaš pa tudi ječo, visoke glo-

bovine. V Hongkongu te sva-re. V Manili pripovedujejo strahotne podrobnosti. V Sanghajju vedo pa že povedati zgodbi o neki dami, ki ji je japonski stražnik s svojim orožjem s takšno silo izbil aparat iz rok, da ji je pri tem zlomil roko.

Najbrže pa precej pretirava-jo. Po drugi strani je pa res, da postane strah pred vohunstvom včasih že kar groteskno smešen. Neki potniški parnik je vozil od Sanghaja do Kubeja po Simono-sekem prelivu, ki je tudi 'fortified zone'. Neki japonski vojni letalec, ki je letel nad parnikom, je pa menda s svojim daljnogledom opazil, da je na promenadni palubi na parniku nekdo fotografiral. Letalec je seveda takoj brezlično obvestil oblasti in pred Kubejem sta že pričakovala parnik dva policijska čolna. Ladja je morala ostati v karanteni in ni smela v luko. Potniki so se morali pa po vrsti postaviti na palubo, vsak s svojim fotografskim aparatom v roki.

"Kdo je fotografiral v prelivu Simonoški?"

Nihče se ni ogasil. Vprašanje so ponovili, a to pot še s prizvo-tvegaš pa tudi ječo, visoke glo-

bovine. V Hongkongu te sva-re. V Manili pripovedujejo strahotne podrobnosti. V Sanghajju vedo pa že povedati zgodbi o neki dami, ki ji je japonski stražnik s svojim orožjem s takšno silo izbil aparat iz rok, da ji je pri tem zlomil roko.

Najbrže pa precej pretirava-jo. Po drugi strani je pa res, da postane strah pred vohunstvom včasih že kar groteskno smešen. Neki potniški parnik je vozil od Sanghaja do Kubeja po Simono-sekem prelivu, ki je tudi 'fortified zone'. Neki japonski vojni letalec, ki je letel nad parnikom, je pa menda s svojim daljnogledom opaz